

OVIDIU

PRIMA

REVISTA LITERARA DOBROGEANA

APARE BI-LUNAR

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
CERCUL LITERAR „OVIDIU”
 CONSTANȚA

Sumariul No. 6

Poeta Nour (Ada Negri a Dogroei).
P. Vulcan.—Sărmana inimă (poemă
 în proză, **N. Mihăescu-Nigrim.**—A-
 morul (versuri) **Nuși Tulliu.**—Din
 Geografia Dobrogei: «Dunărea» **Lt. M.**
D. Ionescu.—Apologia nebulunii (ver-
 suri), **N. Mihăescu-Nigrim.**—Prin
 Stepa Dobrogei II, de la Hasi-duluc
 la Osman-facă, **P. Vulcan.**—Alimen-
 tele plantelor II, **Ion Berberianu.**—
 Tu ești (versuri) **N. Mihăescu-Ni-**
grim.—Planul orizontal fix și invari-
 bil (cronica științifică), **G. I. Petraru.**
 —Genesa și fazele Cercului literar
 «Ovidiu», **P. Vulcan.**—Cronica revis-
 tei «Ovidiu» **Redacția.**—Poșta Re-
 dacției, **Vulpe.**

CONSTANȚA

TIPOGRAFIA „AURORA” ILIE M. GRIGORIU & Co.

1898

CRONICA REVISTEI „OVIDIU“

Devisa luptei noastre pe tărîmul cultural de la început a fost: *alipirea și închegarea elementelor eterogene la sufletul României*. Ei bine, vedînd cum și Musulmanii, cari cunosc limba românească, unii prin scris, alții prin graiu, încep a solicita abonamente anuale plătibile înainte la revista «Ovidiu»; ne îndritue a afirma că visul nostru începe a se realiza cu timpul.

Acésta ne bucură mult pe noi cari ne-am luat sarcina de a ridica nivelul de cultură în Dobrogea, oferind țerei un plus de intelectuali, selectați din pătura inteligentă a Musulmanilor dobrogeni.

Revista Revistelor:

Iată numele revistelor cari ne-au sosit la redacție, și cărora le trimitem în schimb revista noastră:

Flóre albastră, o revistă literară excelentă, redactată de o sémă de tineri talentați din Capitală, pene, cari s'au afirmat cu mult succes publicului.

Flórea albastră apare săptămănal, și e pusă sub direcțiunea d-lui Constantinescu-Stans un tînăr de valóre, care a reușit să înjghebeze împrejurul lui talente tinere ca: St. O Iosif, D. Nanu, Al. Antimirénu, Toma Florescu, Madam, I. Adam, C. Sandu, Elvira Santorino, Hialmar, Basarabeanu, colaboratori.

Albina, revistă enciclopedică populară săptămănală, sub conducerea unui comitet de redacție, compus din D-nii: P. Gârboviceanu, C. Radulescu-Motru, G. Coșbuc, I. Otescu, P. Dulfu, G. Adamescu, V. S. Moga, N. Nicolaescu, Const. G. Pop-Tașcă și V. Stoicanescu.

Revista ilustrată enciclopedică *Gazeta Săteanului* sub direcția d-lui C. Datulescu, apare bi-lunar, la R.-Sărat. Colaboréză poetul Alex. Vlahuță și I. L. Caragiale.

Revista Poporului sub direcția d-lor:

Dr. Chabudénu, și P. Vulcan, apare lunar cu ilustrațiuni.

Revista Literară sub direcția d-nului Stoenescu.

Carmen,

Viitorul, revistă bisericească și didactică, sub direcția d-lui Dr. D. G. Boroiianu, bi-lunară, apare la Iași.

Revista Cercului publicațiunilor militare.

Șeșătórea revistă enciclopedică populară, apare lunar, în Bumbesti de jos, sub direcția inimosului învățător G. Demetrescu.

Generația Nouă, apare în București, în epoci nedeterminate.

De peste munți:

Familia, sub direcția d-lui Iosif Vulcan, cea mai veche fée beletristică din Transilvania, care a atins al 34-lea an. E una din revistele cele mai însemnate de peste munți.

Aci a debutat Eminescu pentru prima óră, și aci au scris toți literații noștri ilustrații.

Revista Orăștici, revistă literară-politică săptămănală, apare în Orăștie.

Unirea, fée bisericească-politică săptămănală, apare în Blaj.

La 28 a le lunei Noembre, Cercul literar «Ovidiu», a dat o nouă reprezentație theatrală, în Salonul Bristol, cu concursul tinerilor talentați, membrii din sinul Cercului, d-nii C. P. Demetrescu, D. Simienescu, Jean Fallon, B. Parseghian d-nul și d-na Stănescu și d-șóra Tomoșoi.

S'a jucat «o Nópte Furtunósă», de Caragiale.

Sala Bristol, ca la tóte reprezentațiile date de Cere, și de astă-dată era plină de lume alésă.

Tinerii diletanți, toți au fost la înălțimea lor, pentru care au bine meritat aplausele prelungite ale asistenței. Fon-

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

POETA NOUR

(Ada Negri a Dobrogei)

În poezia românească, afară de Veronica Micle, Matilda Cugler Poni, și ginșa Cornelia din Moldova, nu cunosc altă femeie română, cu care Muza poeziei să fi fost darnică în deajuns. Or fi multe, negreșit, cari scriu versuri, dar aci nu mă ocup de multul în mult, ci de multul în frumos.

Acum de curînd însă, am putut descoperi prin pusta Dobrogei un talent eminent pe lângă cele enumerate mai sus — un fel de Ada Negri a României, în Dobrogea.

E vorba de D-na Leonora I. PreDESCU-Nour, al cărei pseudonim e cunoscut în lumea literară.

Comparațiunea cu Ada-Negri, noul geniu, care a electrizat Italia, Germania și Franța străbătînd chiar până la noi, ar părea cam pretențioasă, însă prin felul cum Muza poeziei își alege eroinele, viața acestor poete, profesiunea și accentele ce vibreză din inimile lor sîmănă ca două picături de rouă.

Despre cea mai glorioasă figură a literaturii Italiei, fost'a învățătoare obscură de la Motta Visconti, și actuala genială Ada Negri, știm cum a crescut într'o curte largă și murdară, care era în acelaș timp și ocol de vite; știm că a vădit lumina zilei, într'o casuță veche, afumată, luminată de o singură fereastră carpită două din 3 părți cu hârtie, așezată în fundul curții descrise, și în totă această casuță sărăcăcioasă în loc de ori-ce altă mobilă, o ladă țărănească, ti-

xită cu cărțile Adei, care mai servea noaptea, de pat.

Despre d-na Nour nu cunoștem pentru un moment de cât e învățătoare în comuna Carol I, din Dobrogea.

Accentul poetei Nour de o sinceritate uimitoare, ar pune-o pôte alături de marea poetă a Italiei, dacă poeta noastră nu s'ar ocupa de cât de propriile sale suferințe.

Căci pe cînd versurile Adei Negri, par a isbucni din sufletul unui popor întreg, pentru care cuvînt a fost numită *la prophétesse du peuple*, d-na Nour, își plînge durerile inimei sale, cu atîta sinceritate, în cât fără voce, citînd o poezie din ale sale, nu poți să nu te transporti cu gîndul la cea d'întîi,

După cum vom vedea, analizînd cîte-va din poeziile sale inedite, (ne publicate nicăieri pînă acum) fondul scrierilor d-nei Nour este investmîntat în haina cernită a pesimismului sincer.

Poeta, departe de centrul mișcărilor literare, Capitala țerei, pôte să țină împreună cu autorul «Tristelor» și «Ponticelor»: sunt exilată în Scythia, la capătul lumii civilizate și nu pot de cât să-mi plîng suferințele.

Góna criticilor în contra curentului eminescian, sau pesimismului de porunceală, a determinat pe o mulțime de naivi, cari nu s'au înțeles pe sine, să înceapă să scrie după porunceală, și să ne dea note de o veselie falsă, devenind ridiculi de dege-orî mai mult, ne voinđ să rămăe sinceri și să se respecte plîngînd pe struna lirei lor, așa cum simțeau, așa cum le era felul.

Iată bună-óră, un model din care se

constată de departe, că autorul novice, contrariu firei sale ne dă o notă de veselie false după rețeta criticului:

«Ca toți sērăcîi, am nevoia 'n față
 «Și viața pentru noi e 'ndurerată;
 «Dar nu mă sperîi, nu mă 'mpușc' ci 'n cale
 «Puî pept de fer, cu fruntea ridicată.

Ce dureros, și ce ridicol când inima-i pornită să plângă și Poetul se preface că nu o înțelege, sau se silește să nu o înțeleagă, încercându-se să ne convingă și pe noi ceștia cari ne-am isbit cu capul de pragul cel de sus, «că nu se împușcă, că pune pieptu-i de fer cu fruntea ridicată», și că-i vesel poetul cu alte cuvinte, în fața nevoilor.

Cazul se aseamănă perfect de bine cu al copilului, care tremură de grōza întunericii, și pe când e gata să izbucnescă în țipăt, se silește să ne arate că mereu e curajos și începe să cânte, ce fel de cântec? o aiurare desperată...

De aceia în lături rețeta criticilor când e vorba de a pune reguli simțirei, în poezie! Nu curentul eminescian ar fi adus poezia noastră la peire, ci rețetele

Citescă fie cine mai adânc în inima omenescă și va vedea că ea n'are nevoie de nici o regulă. Pentru tehnica versificării și perfecționarea acestei arte să se învețe regulile, mai departe n'au ce căuta.

Modelul citat mi-a sugerat această idee care de altmîntrelea va fi un reazim pentru noi în drumul bătătorit, în privința analizei cător-va din poeziile d-nei Nour.

În mijlocul unei clime aspre, în mijlocul naturei posomorite și lipsită de verdele speranței, cum e aceea a Dobrogei în multe locuri, departe de un ideal punct de reazim, busola veri-cărui poet, ce ar fi putut să facă Poeta? Să plângă sau să ridă?

Dacă Ovidiu în loc de «Triste» ne ar fi lăsat vre-un op de anacreontice vesele de porunceală, în mijlocul popórelor

barbare eu cari a trăit timp de 8 ani, n'ar fi fost un pseudo-poet?

Cum dar d-ta, d-le și prea stimate critic, ori-cât de eminent ai fi, nu dai voce poetului să plângă, când plânsul lui e sincer?

Cum te rabdă inima să-ți veđi victima, care se svârcolește de durere, și tu să-i pretinđi să ridă, ba să și cânte?

Spre-a legitima fondul pesimist, al poeziilor d-nei Nour, am fost nevoit să mă ridic în contra unei utopii absurde, ce de altmîntrelea imi sta de mult pe inimă, de când cu aparițiunea primelor volume de critice a-le d-lui Gherea.

Acum câte-va cuvinte și asupra versificării:

Dacă d-na Nour ar fi căutat o formă mai modernă, căci forma e supusă veșnic schimbării și suferă modificări însemnate, pe când simțirea e *semper eadem*; dacă zic, și-ar fi investmântat simțirea în versuri pe măsură de 8 cel mult 12 silabe cu alternativă, ar fi fost pôte cea d'intēiu la noi în țară, printre sexul ei cu talent, dar sub forma care se presintă poeziile ce voesc a le analiza, deși corectă și meșteșugită, ea aparține timpului primei manifestațiunii a poesiei române literare, când se lua ca deviză: «scrieți băeți, cât de mult, nu căutați ce scrieți...» (Eliade Rădulescu).

Și apoi, cu deosebire în poezie, se cere ca în puține cuvinte să exprimi mult, adică să găsești mult în frumos, cum am đis de la început; căci de prea multe vorbe se leagă adese ori o sărăcie de gândire.

Aceste đise, fiindu-ne cunoscute împrejurările și isvórele poeziei la d-na Nour, să trecem la analiză.

LA ISVOR

(după 16 ani)

Pe poteca cea îngustă, care duce la isvor
 Rătăceam cu pasul sprinten, fără grije, fără dor;
 Și în unda-i cristalină, mă priveam zimbînd mereu,
 Socotind că 'n luciul apei este alta, că nu 's eu.

Adunam mănunchi de ierburî, culbecci și petricele
Să le arune în apă fetei, să se jöce ea cu ele.
Cât era de mare ziua cu drag vremea 'mi petre-
[cean,
Iară seara obosită fără doruri adormeam.

Azi poteca cea îngustă, care duce la isvor
O revöd, pășesc într'însa, dar cuprinsă-s de un
[flor;
Iar în unda cristalină, dacă încă mai privesc
Nu mai regăsesc copila, o bătrână întâlnește...

Ah în mreaja ei pustie sörta anii mi 'i-a 'ncins
Și 'n a dorului cărare tinerețea ea 'mi-a stins;
Ea, de clipele frumoșe tot mai mult m'o depărta,
Cum de nu 'mi dă și puterea, vârsta fragedă a
[uita!

Poezia se încheie cu un suspin lung
și dureros după vârsta fragedă, după
clișeele frumoșe ale tinereței, când poeta
oglinzindu-se în ape, își vede chipul
drăgălaș de copilă, cu mănunchi de ier-
burî și flori în mână, nevinovată, fără
vre-un dor, de cât de a mări farmecul
naturei cu căldura și frumusețea tinere-
ței sale.

Cât adevăr, câtă simțire exprimată în
4 strofe, prin care poeta ne descrie ta-
bloul unei idile fermecătoare!

VERS

Peste frunzele pălitate suflă al tómneci rece vânt,
Spulberându-le de a rîndul singuratec pe pămînt.
Vânt al morței suflă o dată peste traiul meu amar
Și amortîndu-mi suferința, pune-mi zilelor hotar.

Câtă sinceritate exprimată în acest
vers!

Poezia, îndurerată de atîta trai amar,
lipsită de plăcerile sufletești, cari nu se
pot procura de cât în mijlocul unui me-
diu prielnic cultivării talentului, cores-
pundător aspirațiunilor sale înalte, în
mijlocul unor egali, cu care să și pötă
comunica ideile și simțimintele sale, în-
vocă puterea-vântului tómneci distractor
să sufle odată și peste traiul ei amar,
să-i pue capăt zilelor.

Am putea öre să punem reguli acestei
simțiri?

Dar să urmărim pe Poetă și în dome-
niul iubirei în poezia:

T I E

Dureros și dulce 'n mînte-mi se tot cern neîncetat
Amintiri din clipe scurte ce apururi au sburat
Și în tóte a ta ființă, ca icönă mi s'arată
Legănându-mă cu gândul la a fericirei pörtă.

Te revöd ca mai 'nainte cu surisu-ți îngereș
Și privirea-ți dulce, bländă, peste tot par' c'o 'n-
[tälnesc.
Vocea tă răsună 'n gându-mi mângăind inima mea
Și făcându-mă să uit lesne a vieței cale grea.

Depärtarea, timpul, tóte ca prin farmec să sdro-
[besc
Și ca altă dată imi pare că aevea te zăresc:
Și ducându-mă cu gândul către timpul ce a sburat
Mi se înfățișeadă dulce fericirea ce am visat.

În zadar, trecute's tóte de și nu le pot uita
Peste toți și peste tóte, Vremea válu 'și va lăsa,
Ș' într'a veșniciei nópte, rînd pe rînd vor adormi:
Amintiri, simțiri, duiöse, căror viața se jertfi.

Dar când tot va fi ruină și uitarea va suna,
Când din tótă omenirea, urmă n'a mai rămănea.
O! ș'atunci într'al meu suflet, neclintită va trăi,
Umbra chipului tău dulce, ce etern o voui iubi.

Și în această poezie se oglindește cu
prisosință sinceritatea poetei. La d-na
Nour iubirea e arđătoare, castă, și veci-
nică, pe care nu o zdrobește nici depăr-
tarea, nici timpul, care nu se uită nici
odată: iubire genială, după expresiunea
lui Herman Türk.

Deși cultul unei asemenea iubiri, care
trăiește prin amintire duiösă în inima
nostră și e vie pururi, e un prilej de
veșnică tortură pentru mulțime, totuși
pentru poetă, când vocea clară a ființei
iubite 'i resună în auz, ea 'i mângăie
inima și o face să uite a vieței cale
grea.

Lirismul acestei poezii e de un farmec
neîntrecut.

Voiu mai cita o poezie a poetei, în

care 'și zugrăvește sbuciumul vieței sale, groza străinătăței în pusta Dobrogei, dorul după un ideal.

Acastă poezie, deși cu un fond pesimist, mi se pare mie una din cele mai desevârșite ale poetei, și poate cea mai de sémă din câte s'au scris până acum la noi de sexul frumos.

UNEI UMBRĂ

Din prăpastia cumplită, unde sôrta rea m'a îm-
[pins,
Pentru ce s'o prinde un farmec ce d'atâta timp s'a
[stins?!..
A pustiu răsună glasu-mi, când încerc ceva să
[cânt!
Și în inima-mi sermană, suflă al vremurilor vânt.

Ca și stâncile ascuțite și de veacuri îngropate
Le 'ngropat într'al meu suflet, un dor trist și făr'
[de parte;
Tot măi tare suflă vântul, dór' și dór' a desgropa
Dorul trist și făr de parte ce muncește viața mea.

Dar zadarnică ie lupta, vântul vijie, eu plîng,
Vremea curge făr' de veste, și curgând, ani-'mi
[să sting.
Ah!.. de ce nu pot odată, să smulg inima-mi din
[sin:
S'o dau pradă omenirei ca să vadă crudu-'mi chin!

Și rămasă-atuncea rece și pământ nefnsuflețit
Să te-apropii dor de mine, Ideal ce-am urmărit!
Și pe veșteda mea frunte, printr'a grijilor cărări
Să citești în taină singur, ale vieței-'mi sbuciu-
[mări.

Dac'-ași spune!... Cui să spun?!... Sunt străină,
[mă 'ngrozesc.
Ah!.. chiar mie de 'mi-ași spune, să mă cred, nu
[isbutesc:
Ce să spun, și cui să spun?! Ce să cred? Nu în-
[teleg,
Căci, de-o umbră, de-o nălucă, nefincetat gândirea
[mi leg!...

E atât de sugestiv acest:

«Dac'-ași spune!... Cui să spun?!... sunt străină, mă 'ngrozesc», în cât îți place să te întrupezi în sufletul poetei, să suferi cu ea.

Poeta suferă și această indoială, de

care e stăpănită, dacă e bine să ne spue că suferă sau nu, acea lipsă de îndrăznelă, sau mai nemerit, acea delicatețe de suflet, o face simpatică. Mulți și în genere poeții lirici sunt dispuși melancoliei și sufer prin însăși natura lor melancolică, însă puținii au reușit să ne zugrăvescă suferința lor ca poeta Nour.

Pentru fericirea Dobrogei și a țerei mume, prima revistă literară dobrogenă «Ovidiu» își va îndeplini treptat înalta-i misiune, cultivând literatura dincoala de Dunăre, făcând cunoscut țerei, că și în această provincie românească s'a început un curent sănătos de mișcare literară; că aruncate de vântul sôrței, unde nu s'ar fi gândit vre-o dată nimeni, se găsesc și aci talente de talia poetei Nour, istoriografi de talia inteligentului Lt. M. D. Ionescu, nuveliști ca d-nul Alex. Simionescu și alții, cari au dat suflet primului Organ literar în Dobrogea.

Constanța, Noembrie 1898.

PETRU VULCAN

SERMANA INIMA!

(Poemă în proză)

Visasem că murisem, iubito, și corpul meu rece cu chip alb și sfârșit de suferință, sta întins pe iarba verde, la umbra teiului sub care de atâtea ori ne-am strâns în brațe, sub care de atâtea ori cu brațele înlănțuite în jurul grumazului meu mi-ai jurat iubire veșnică și sfântă, sub care ochii mei încruntați te-au zărit, nu mult după aceea, la sinul altuia, mângâindu-ți fruntea cu aceea-și mână albă și môle, sărutându-ți ochii și obrazul cu aceea-și gură insetată și nemulțumită.

Măhnitu-mi suflet plutea ușor, alb, învăluit într-o umbră străvechie, pe d'asupra trupului meu mort.

La capătul «pământului» înghețat, care a îndurat toate chinurile sufletului, sta micul și neinduratul copil, Cupido, dușmanul meu reuțacios, dar cel mai iubit. Era îmbrăcat într-o cămașuță albă, descheiată la sin, și purta părul blond și creț cășut pe spate în riri ondulate.

El plângea. Tolba-i cu săgeți o aruncase în lătură, iar arcu-i desdoit, era atârnat de ramura teiului, din care rupeai tu adesea florii găbene.

Plângea intristat copilul, căci pierduse inima mea cu care atât de neștiutor se jucase!

De odată din înălțimea cerului albastru ca un fulger se repezi în jos un vultur mare, cu aripile strânse în jurul trupului său ager.

Cupido, speriat, smulse din iarbă, tolba cu săgeți, își luă repede arcul atârnat de ramură și se ascunse iute în crângul apropiat, uitându-se infri-coșat prin ramuri.

Vulturul se căsni de mi sparse pieptul cu ciocul lui tare, luă inima mi în ghiare, și se înălță pe stânca sură ce se ridică lângă izvor, lângă izvorul rece și limpede din care de atâtea ori lui luai tu apă și imi răcoreai fruntea arsă de gânduri.

Dar abia rupte din ia cu ciocul și de amară ce era, îi dete drumul în prăpastie; ea pică în isvor.

Cupido alergă plângend. Se opri în marginea isvorului și vru s'o ia din apă, dar nu putu, și începu a plânge mai rău și a se uita în toate părțile.

De marginea cea-lalta a isvorului, mai la vale, el zări o copilă frumoasă, bălană, cu ochii negrii, — erai... tu!

El se rugă frumos și blând să îi dai inima, iar tu, știind că era inima aceluia care te-a iubit atât de mult, ai luat-o; și-a fost mila de ea, — singura milă ce te-a cuprins vre-o dată, — și în loc s'o dai lui Cupido, — la ce i-ai mai fi dat-o?, — ai îngropat-o la marginea isvorului.

Cupido a murmurat dojenindu-te și a jurat răsunare asupra ta.

Apoi și-a luat tolba și arcu, și a dispărut pe sub ramuri.

Sărmana mea inimă! Cât amor a îngropat cu ea, câte visuri!... Inimă tristă și fără de noroc!...

Va crește doar din mijlocul ei, de acolo, unde sta ascuns chipul tău, — o iederă cu frunza neagră și amară; pe fie-care frunză va înflori luminat chipul tău veșnic adorat. Iedera va crește din zi în zi tot mai mare, și cum nu va avea de ce să se agățe, — precum inima mea de nimic nu s'a legat pe pământ, — se va tîrî pe jos umilită, prin țernă, sărmana iederă, iederă fără noroc!

X. MIRAESCU-NIGREX

AMORUL

*Un copil ștrengar aseară
Nepoftit într' în casă,
Puse arcu la o parte
Și săgețile pe masă.
Eu, cântând încet din liră,
Niț nu l'am băgat de seamă.*

*El mă bate peste umăr
Zîmbitor și fără teamă.
Il salut prietenește,
Și-i urez bund venire,
Pe când dînsul mă fixează
Cu șireata lui privire.
Indrăsnesc, ca nimeni altul,
Imi ia lira și mi-o strică,
Dar, vîzîndu-l că-i novice
Eu am ris, n'am zis nimică,
El se supără, hainul,
Că-i vorbesc cu binișorul,
Pe furis deschide ușa
Neînchisă cu zăvorul;
Și luîndu-și arcu 'n mînd
Vroind par'că să se joace
Cu-o păgîndă rîutate
Incepu să mă provoace;
Cînd să-l dau pe ușe-afară
El, perfidul, mă rănește
Și uitîndu-se la rană
Nemilos și crud zîmbește.
Apoi scutură din aripi
Și spre ceruri își ia sborul
Zicînd vorbele berbante:
«Nu uita: Eu sunt Amorul!»*

*Plîng mereu în pat de-aseară
Căci cumplit mă doare rana
Și într'una sîngerează
Biata inimă — sărmana...*

Nești Tulliu

DIN GEOGRAFIA DOBROGEI

DUNAREA

Comisiunea Europeană Dunareană

(Urmare)

Gurile Dunărei se vor pune sub regimul special al unei autorități, care va reprezenta înaltele Părți contractante, autoritate însărcinată a face toate lucrările necesare, începînd de la Isaccea, spre a curăți brațele și gurile Dunărei precum

și părțile de mare apropiate de dinsele de nisipurile și alte obstacole cari le astupau.

Acastă autoritate specială, este *Comisiunea Europeană*, compusă din delegații: Austriei, Franței, Angliei, Prusiei, Rusiei, Sardiniei, și Turciei.

Comisiunea europeană trebuia să 'și termine lucrările în curs de 2 ani, după care puterea sa trecea asupra unei alte comisiuni numită *riverană* (instituită conform art. 17 al Tractatului din Berlin) compusă din reprezentanții statelor riverane (Wurttemberg, Bavaria, Austria și Turcia) și din delegații principatelor dunărene (Serbia, Muntenia și Moldova).

Acastă comisiune riverană permanentă avea însărcinarea a elabora regulamentele de poliție fluvială în acord cu convențiunea de la Viena și tractatul de la Paris, a executa și întreține lucrările necesari asigurării navigațiunii pe Dunăre de la Isaceca până la Mare.

Din această comisiune riverană, Rusia fu exclusă, de ore ce conform art. 20 și 21 al acestui tractat, partea de sud Basarabiei fu retrocedată Moldovei.

Cu toate că art. 18 al tractatului de la Paris, da Comisiunii Europene termen de 2 ani, pentru a 'și termina lucrările, de fapt însă ea se afla funcționând încă în 1865, iar comisiunea riverană nu și arată ființa de cât prin unicul act de la Viena din 7 Noembrie 1857.

Puterile semnatare ale tractatului din 1856 în singură sendință ținută la Paris la 26 Martie 1866 semnară *actul public* relativ la navigațiunea gurilor Dunării din 2 Noembrie 1865 de la Galați com-

pus din 112 articole cu anexe și tabele.

Nici în această sedință nu se constitui comisiunea riverană, ci din contra după părerea emisă de Drouyn de Lhuys, se mai prelungi puterea comisiunii Europene încă pe 5 ani, iar autoritatea sa se întindea până la Galați.

Din protocolul acestei sedințe se vede cât interes avea Rusia de a restrânge, dacă nu chiar a face să inceteze puterea Comisiunii europene la Dunărea de jos, și cum Austria voia să facă din această comisiune un instrument al său.

Franța, Anglia și Italia aveau interese a asigura libertatea, neutralitatea și navigabilitatea Dunării.

Cu toate că Rusia perdu, prin acest tractat cuceririle sale de la Dunăre și Marea Neagră, însă în urma nefericitului război pentru Franța, Rusia găsi momentul d'a face să se distrugă deciziunile luate contra ei în 1856.

Prințul Gorceiacof ridică vocea în ziua de 30 Octombrie 1870 și prin îndemnările diplomației rusești se încheie tractatul de la Londra din 13 Martie 1871, prin care se puse capăt neutralității Mării Negre, Austriei i' se confirmă misiunea de a executa lucrările din cursul Dunării din sus de Galați.

Puterile Comisiunii europene se prelungiră încă pe timp de 12 ani cu începere de la 24 Aprilie 1874, până în 1883, termen care corespundea cu împlinirea amortisării împrumutului contractat de Comisiune.

Cât despre reconstituirea comisiunii riverane, nici n'a fost vorbă.

Prin acest tractat, Rusia a redobândit preponderanța la gurile

Dunării, iar Austria o pozițiune, care 'i oferia ocaziunea a pretinde dominațiunea asupra fluviului.

Acastă stare de lucruri dură până la tractatul din Berlin, în urma războiului Ruso-Romano-Turc, când în urma desbaterilor asupra propunerilor delegatului Austro-Ungar, cestiunea Dunărei se rezolvă în 6 articole (52, 53, 54, 55, 56 și 57).

Dispozițiunile, art. VI al tractatului de la Londra, relative la dreptul d'a se percepe o taxă provisorie, pentru acoperirea cheltuelilor lucrărilor sunt menținute în folosul Austriei.

La 12 Maiu 1880, o sub-comisiune se institui la Galați, compusă din 3 delegați (ai Italiei, Austriei și Germaniei) ai comisiunii Dunărene și presentă proiectul de regulament preseris conform art. 55 al tractatului de la Berlin, proiect confirmat în urma intervenirii Austriei prin circulara din 9 Februarie 1881.

Iată în resumat, cari erau decisiunile acestui proiect:

1). A se institui o comisiune mixtă, cari să aibă aceleași puteri pe Dunăre de la Galați până la Porțile de Fer ca și comisiunea Europeană de la Galați la Mare.

2). Austria deși neriverană, va face parte din această comisiune, și va avea presidenția ei.

3). În caz de divergență, Austria să aibă vot preponderant.

Acest proiect dete naștere altuia modificat, aceluși al d-lui C. Barrère, delegatul Franței, prin care pe lângă cei 4 delegați ai comisiunii mixte, (austriac, sârb, român și bulgar, să mai ia parte câte 6 luni în această comisiune, și câte un delegat din comisiunea europeană

luat în ordinea alfabetică a Puterilor.

Contra propunerii d-lui Barrère se opuse energie delegatul român d-nul Colonel Pencovici.

Ambele propunerii ale acestor delegați se desbătura în congresul de la Londra din 10 Martie 1883 și din ele rezultă:

a) Din propunerea franceză, Austro-Ungaria își însușește guvernamentul asupra Dunărei de jos, exercitându-l cu asistența delegaților statelor riverane, și al unui delegat al comisiunii Europene.

b) Din propunerea română, Austria, ca una ce nu e un stat riveran, e cu totul exclusă din comisiunea de supraveghere a Dunărei de jos, rezervând dreptul de guvernament asupra acestei părți a fluviului delegaților statelor riverane cu asistența a două delegați ai comisiunii europene.

În 1883 expirând termenul de 12 ani, o nouă conferință se ținu la Londra, compusă din reprezentanții puterilor semnătore Tractatului de la Berlin, la care delegatul român, Prințul Ion Ghica, nu fu admis, de cât ca invitat.

Conferința își termină lucrările la 10 Martie 1883, și elaboră tractatul de la Londra în copriinderea următoare:

Jurisdicțiunea comisiunii europene va fi întinsă până la Brăila.

Puterile comisiunii vor fi prelungite încă pe o perioadă de 21 ani, cu începere de la 24 Aprilie 1883, după care comisiunea va fi reînnoită la fie-care 3 ani.

Rusia și Romania pot sub controlul comisiunii Dunărene, executa lucrări pentru îmbunătățirea navigațiunii brațului Kilia; lucrările executate însă la Ciatul Is-

mail rămân în sarcina și sub controlul Comisiunii Dunărene.

Acest drept acordat Rusiei, implică și pentru România facultatea de a deschide sub aceleași condițiuni, brațul Sf. Gheorghe.

Regulamentul de navigație și poliție fluvială, din 2 Iunie 1882 de la Galați (nesemnlat de delegatul român) va fi aplicabil și pe Dunăre de la Porțile de fier la Brăila.

În fine prin art. 96 al acestui regulament se menținu constituirea comisiunii mixte.

(Va urma)

Locotenentul M. D. IONESCU
poșta superioară de război

București, 1898 Noembrie 16.

APOLOGIA NEBUNEI

Lu! Victorien.

*Gînduri ce ardeți în suflet,
Stele ce aprindeți cerul,
Nu puteți să dați răspunsul
Ce desvăluie adevărul;*

*Căci o lege nepătrunsă
Ține mîntea 'ncătușată
De a nu ieși din sineși
Să pătrundă lumea toată!*

*Numai tu scînteie sîntă
Vestitoarea nebuniei,
Luminezî misterul vieții
Și adîncul veșniciei!*

N. Mihaescu-Nigrim

PRIN STEPA DOBROGEI

II

De la Hasi-duluc la Osman-facă

(Urmare)

Același tablou uniform se înfățișează pretutindeni, vederilor noastre. Înainte și înapoi câmpie negricioasă fără să fie în-

treruptă de o moviliță cât de neînsemnată. Din depărtare vedută îți face impresia unei femei cernite, care suferă de dorul ființei iubite ce a murit de mult. Da, și câmpia acesta nesfârșită își jeliște pajista verde, boschetele încântătoare, florile și pomii cei roditori pe care nu o să'i mai aibă cât o fi.

În apropierea comunei Osman-facă, pe distanță de cinci-șase sute de metri pe drumul ce străbate câmpia de la nord la sud, se ved o sumedenie de tătari, scoși la șosele pentru zile de prestație; aci, e adunată o mare parte din obștea comunei, cu primarul în frunte, tot tatar, care a eșit întru întâmpinarea șefului de la serviciul tehnic, secretarul meu No. 2, urmat de doi consilieri, unul purtând cealmau în jurul fesului și cu o barbă lungăreață și foarte rară în fire, cel-l'alt spân și cu semne de vîrsat pe față.

Primarul vorbește binișor românește. Ne dăm un moment jos din haraba și mergem așa pe șoseaua împetrită, în primul rînd eu cu prietenii mei, iar în al doilea, primarul și consilierii.

În capul comunei se află un pod artistic lucrat, trecem și peste acesta, iar de aci înainte ne suim din nou în harabaua noastră. Deși chemasem pe primar să ia loc lângă noi, pentru a'i da o mai mare atenție, totuși el, voind să pregătască cele convenite pentru «înălții oșpeți», căci eram foarte înalți pentru lumea aceia, și a cerut voe să trecă înaintea noastră ca să ajungă mai de vreme în sat.

Ast-fel a și făcut.

Când noi intrăram în comună unul din consilieri, cel spân și ciupit de vîrsat, aducea la cărciumă, unde ne-am oprit, un curcan simandicos, care urma să fie jertfit pe altarul dejunului nostru.

E sfînta și de Duminică și mulți se găsesc pe vremea asta la cărciumă, singura mîngăiere a Românului în valea

acésta a plângerei, unde se mai înveselește și el.

Primarul dăduse vestea în sat de venirea d-lui «Președinte», și a suitei sale și de aceia cea mai mare parte din Osman-facăeni, defila acum în dreptul cârciumei, pe d'inaintea noastră.

Pentru prima oră aveam ocazie să studiez tipurile a diferite naționalități, cu costumele lor variate; aci am putut vedea românii dobrogeni cu mintanele lor roșii, înflorate cu găitan negru, roșu sau galber; pörtă un fel de șalvară cu crețuri, la fel cu mahalagiile Bucureștiului din Tîrchilești; în cap au căciuli negre mocănești, iar vorba lor e un idiom moldo-bănățean: «ma' ghine ar hi fost dacă dădeam de din vale de harman» a zis harabagiul nostru, voind să ne atragă luarea aminte că ajunjeam mai repede la Osman-facă. În loc de dropie a ȕis «drochie» și în loc de coțofană «caracatiță».

În genere sunt blânȕi, primitori de prima ordine și pătrunȕtori cu spiritul. Iși șopteau unul altuia multe despre noi.

La spatele meu auȕii un dialog în nemtește.

Despre acésta mi-a părut mult bine: unde e némțu, acolo e și bine-cuvîntarea Domnului, căci în rîndurile lor se vede imprimată pecetea civilizaȕiunii. În Osman-facă, am găsit de aceștia și am vȕȕut pe nevestele și copilele lor blonde, încinse cu niște șorturi de asupra taliei apröpe de piept. Ei se pörtă în mare parte rași de mustață și sunt emigraȕi din Rusia prin diferite comune ale Dobrogei.

Sunt muncitori și förte harnici. Femeile lor prepară cu multă artă untul, și urda, perfecȕionând industria laptelui și îmbogăȕind piețele Constanței cu produsele lor. În Cara-murat, deși n'am fost încă, dar am auȕit că colonia germană de acolo a făcut o minune din acea comună: cartierul lor german cu biserica cea im-

punătoare te transportă în comunele din Elveȕia.

Mulți din ei au perfecȕionat rasa cailor, cu cari obȕin premii de întȕiul ordin la alergările semestriale din Anadolchioi.

În Osman-facă, se ocupă cu cultura pămîntului. Casele pe aci sunt binișor întretinute, dar ceia-ce indispuce pe vizitator, e lipsa desevârșită de arbori și verdéță. Împrejurul caselor se vede câte o împrejmuire de zid din piatră și din când în când câte o fântână cu cumpănă. Vitele locuitorilor sunt pipernicite și mor de umflătură, așa îmi spunea nea Grigore, care ne-a luat în primire să ne ducă cu căruța lui din Osman-facă la Murfatlar, la plecare.

Ci-că: «O vită, după ce paște pe câmp ce brumă mai găsește, iarba fiind înrourată, roua e sărată, și numaî ce o vezi că îndată ce vine la adăpost, nu'i ajunge un sghiab întreg; ar tot bea sȕermana vită, și nu se mai satură; se umflă ca un fôle până ce móre».

«Ce folos că am o sută de hectare de pămînt și nu plătește nici cât 10 pogóne de cel din Șară!» îmi spunea Grigore.

«Muncesc până ce dau în lat, și de datorii nu mai scap. Prune și alte pometură, dacă nu le-am mai gusta când venim prin Constanța, pe aci pe la noi nu se pomenesce. Struguri nici de leac., Par' c'ar fi blestemat'o Hristos, așa de stearpă e d-nule Dobrogea asta. Barem iarna când începe să sufle *turbatu*, te-ai crede în iad, curat iad, Dómnne păzește, să te închini zȕu, te miră cum mai trăim».

Vorbele lui Grigore, de a descrie Dobrogea, așa după cum se pricepea el, simplu și natural, fără să exagereze nimic, fără să adaoge sau să scadă ceva din realitatea lucrurilor, mă întristase tare.

Ai mei vȕȕȕndu-mă indispus, s'au ho-

tărit să mă distragă de la gândurile ce mă frământau.

Până să se gătescă prinzul, am proiectat să facem o mică vânătoare. Zis și făcut: am pornit-o pe câmp, mai pe jos, mai în căruțe, până la cătunul Ebechioi, un sfert de oră depărtare. Aci se găsea un colț plantat cu câți-va salcâmi piperniciți și un petecuț de vie cu foi veste-de; iar la o distanță de două bătați de pușcă, se vedeau vre-o câte-va hectare semănate cu sfeclă, proprietatea d-lui Alexandridi. Verdăța acesta îmi mai răcori sufletul. Aci e și conacul d-lui Alexandridi împrejmuit cu o zidire de piatră, un fel de cetățuie *a sui generis* în mijlocul pustei. Ne-am strecurat în vie eu, prietenii mei și primarul inarmat cu o pușcă refoșe. Fie-care am apucat în câte-o parte în linie paralelă. Dar n'am făcut câți-va pași, când de odată o vulpe sări din vie peste șanț cu o așa iuțelă, în cât n'au avut ce să'i mai facă nici cele două glonțe cari au urmat-o cu o iuțelă fulgerătoare. Vulpea acum se vedea spintecând câmpia, în tocmă ca o stea cădătoare, până ce dispăru în plantația sfeclilor.

Noi cu toții am dat un iureș după codată.

Când am ajuns în regiunea sfeclilor, fie-care din noi luă pozițiunea vânătorilor la instrucție. Prietenii mei apucase într-o parte, iar eu cu primarul într'alta.

Și pe când mergeam așa, tăcuți și pânditori, prin sfeclă, de odată auzî un pocnet sinistru, și ceva par'că 'mi vijăi pe lângă urechi.

Ce se întâmplase? Primarul ținea pușca în mâini cu țeva îndreptată spre mine care'l urmam din partea stângă în linie paralelă. Emoționat, apăsase mai mult asupra trăgătorului și pușca s'a descărcat eu de la sine putere. Lumina și pocnetul pentru moment îmi luaseră vedul și nu-mi puteam da seamă de ceea-ce se întâmplase cu mine.

După-ce trecu momentul crizei, și am vedut cum fața primarului se făcuse ca de ceară, am înțeles pericolul ce mă amenințase. Am dîs, doar atâta:

— «Sunt rănit d-le Primar?»

Primarul tremurând de mânie, asvirli pușca cât colo murmurând ceva pe turcește printre buze și s'a oprit locul nevrînd să mai urmărească vulpea care perise ca în pământ.

Scăpasem ca prin urechile acului. Prietenii mei care se depărtase puțin de noi nici n'au putut bănui ce se întâmplase. M'am luat după ei; știam pe secretarul meu No. 2 că e meșter și norocos la vînat, și de aceea țineam să ved pe cumătra vulpe cum se rostogole înaintea nașului. Și cum mergeam așa cât-și trei, atingînd pămîntul cu vîrfurile picioarelor, de odată auzî pe secretarul meu No. 1 foarte puternic:

— «Iote'l mă... puneți mâna pe el!»

Și un epure cât Mola, prepelicarul care ne însoțise și el în această aventură, sărise din scăeți.

Vinătorul, într'adevăr trase un foc, dar era prea tîrziu.

Ce foc pe bietul vînat, ce 'i a scăpat și epurile! Ce ciudă acum pe el în potriva camaradului său!

— «Da dracu te puse nene, să-i dai de veste? Să vede că n'ai mai dat cu pușca în viața d-tale.»

— N'am dat firește și ce vreî, ha, ha, ha! 'i răspunse acesta, adăogînd la neisbînda celui d'intîeu și risul lui ironic.

— «Nici, să nu mai dai băete că sperîi de pomană iepurî», încheie scurt vînatul posomorit.

Ceasul se făcuse 1 p. m. și noi încă mai hîinăream pe câmp, flămânzi.

În fine au venit căruțele să ne înapoeze la Osman-facă.

Am fost primiți cu multă cinste în casa lui Constantin Ion administratorul moșiei Generalului Candiano-Popescu. Soția sa, o bănățencă neîntrecută în ale gospodăriei, ne pregătise prânzul.

Ne-a servit cu țuică și bitter Alexandru, care prindea perfect de bine stomachului după atâta trudă zadarnică, apoi curcan gătit potroce și friptură pe varză, garnisit cu niște murături delicioși; vin excelent, bere miraculoasă, cafele și pome au alcătuit cupiosul nostru prinz.

Pe lângă acesta, Constantin, excelenta noastră gazdă, mai norocos de cât noi la vînat, auzînd de musafirii cari i-au onorat casa, s'a grăbit să dea plocon d-lui «Președinte» iepurele de adineauri, împușcat de d-sa, *acela care ne scăpase nouă*, și vre-o 5 grauri, făgăduind în același timp Președintelui să-i aducă la Constanța și o pereche de porumbel moțați.

După masă, firește, am făcut și literatură... ce literatură?!

Lăsând gluma la o parte, astăzi în urma acelei zile petrecută în mijlocul obștei din Osman-facă, cea mai mare parte așteptă cu multă nerăbdare revista «Ior» și urmărește cu multă râvnă să citească printre pagini ceva despre Osman-facă.

Am vădut, am scris și am zis.

P. TULCAN

Constanța Noembrie 1898

Alimentele Plantelor

Sub numirea de aliment înțelegem ori ce substanță care introdusă într'un organism ôre-care, servă la nutrirea lui.

Plantele, ca și animalele, au trebuință pentru a-și susține viața lor, de ôre-cari alimente, de ôre-cari substanțe, pe cari, dacă le absorbă, corpul lor să pôtă fi nutrit de ele; și după cum substanțele cu cari, plantele pot veni în contact, pot fi favorabile sau nu nutrițiunei lor, s'a cređut un timp ôre-care că vegetalele, sau mai bine đis rėdăcinile, în funcțiunea lor de absorbire, posed facultatea

de a culege lichidele, de a alege substanțele care le convin, de acelea cari nu le convin. Cercetările ulterioare însă, au arătat că rėdăcinile absorb, atât lichidele favorabile desvoltărei lor, cât și substanțele cari le-ar produce mórtea; destul numai, ca acele substanțe să se presinte sub formă de soluțiune apósă.

Dacă am vói să stabilim un raport ôre-care, între compoziția părților constituante ale vegetalelor, și între alimentele lor, vom vedea că există între ele, o mare analogie. Așa:

Dacă am face analiza corpului unui vegetal ôre-care, în privința compoziției chimice ce presintă, în privința *principiilor* imediați ce conține, am vedea că ori-ce vegetal se compune din *principii organici azotați*, (adică corpuri compuse din cărbune, hidrogen, oxigen și azot), *principii organici neazotați*, (adică corpuri compuse din cărbune, hidrogen și oxigen) și *diferite săruri neorganice*.

În categoria întâia, intră: *albumina, caseina, fibrina, glutina, diferiți calcoloiđi, ca chinina, morfina etc.*

În categoria a doua intră: *celuloza, serobeala, zahărul, glucosa ulciurile, esențele, cauciucul, cėra etc.* diferitele acide vegetale, ca: *aci citric, acid oxalic, acid galic etc.*

În categoria a treia intră diferiți *sulfați, fosfați etc. de potasiu, de sodiu, de calciu, de magnezium etc.*

Acestea fiind diferitele substanțe, ce compun corpul vegetalelor, să vedem acum corpurile pe cari le absorbă vegetalul, cari sunt prin urmare alimentele, din cari vegetalul își pôte fabrica, acești diversi principii, și dacă odată aceste alimente cunoscute, trebuiesc ele să se presinte vegetalului fie-cum, sau este nevoie, pentru ca absorbirea, să se efectueze într'un mod satisfăcător, ca ele să se presinte vegetalului sub anume stări de combinațiuni.

Intre substanțele cari compun alimentele plantelor, sunt unele cari se găsesc în mai toți principii imediați, fabricați de plantă și cari prin urmare sunt indispensabili pentru buna dezvoltare a corpului vegetal; între acestea avem: *cărbunele, hidrogenul, oxigenul, azotul, sulful și fosforul*; în a doua linie, mai puțin importantă avem: *potasiu, sodiu, calciu, magneziu, ferul, clorul, bromul, iodul etc.* iar în a treia linie vine *cuprul, zincul, nichelul etc.*

Cărbunele este elementul principal care intră în compoziția tuturor principiilor imediați, fie azotați, fie neazotați; iar starea sub care cărbunele se poate absorbi de plantă, după toate experiențele făcute până astăzi, este aceea a *acidului carbonic*; acid care, după cum se știe, este una din substanțele cele mai răspândite din natură; atât apa cât și aerul conține cantități, relativ considerabile de acid carbonic și nu mai puțin, acest acid să găsește și în pământ; căci câte vegetale și câte animale nu mor pe fie-care moment, și cari puse în pământ prin fenomenele de descompunere ce au loc acolo, corpul vegetal sau animal desfăcându-se în elementele din cari este constituit, cea mai mare parte din cărbunele conținut, prin oxidațiunea neconținută ce se operă acolo, se transformă în acid carbonic, care venind în contact cu vegetale va fi absorbit.

Experiențele făcute au demonstrat că, după cum la animale, acidul carbonic produce efecte rele, dacă este administrat în stare pură, tot așa și la vegetale este trebuință dar, ca acidul carbonic să se presinte vegetalului sub formă de diluțiune în aer, sau de soluțiune în apă, sub presiunea atmosferică ordinară. Afară de aceasta, acidul carbonic mai poate fi absorbit de plante sub formă de combinațiunii, sub formă de săruri carbonice disolvate în apă.

Azotul, hidrogenul și oxigenul sunt

absorbiți de către plante nu în stare pură, ci tot-deauna în stare de combinațiunii. Așa, *azotul* este absorbit numai sub formă de *amoniac* sau sub formă de *săruri azotice*. *Hidrogenul și oxigenul* sunt absorbiți numai sub formă de *apă*, care după cum se știe nu este altceva de cât combinațiunea a două volume hidrogen cu un volum oxigen și care, intrată în interiorul corpului vegetal, prin procesele de compunere și de descompunere, ce se operă acolo, se descompune în elementele ei, adică: în *hidrogen și oxigen*, pentru a se combina în diferite proporțiuni, fie cu cărbunele fie cu azotul, fie în sfârșit cu cel-l'alt corp ce s'ar găsi acolo, și a forma sau principii azotați, sau principii neazotați, sau în sfârșit diferite acide vegetale ca acid citric etc.

Oxigenul, după cum se știe, există în aer și în stare pură, așa că acest gaz este absorbit și în stare pură; acest oxigen însă, după cum vom vedea, nu servă plantei ca aliment, ci ca corp oxidant, prin urmare ca corp de distrugere.

Fosforul, sulful, potasiul etc. sunt absorbiți de plante, numai sub formă de combinațiunii și rolul lor în organism, este mai mult sau mai puțin important.

Ferul jăcă un rol important, la vegetalele cari au *clorofilă*, la acestea prezența ferului este indispensabilă, căci luând o plantă verde și punând-o într'un pământ care nu conține fier, vom vedea că puțin câte puțin planta îngălbenește, se palește; tot ca și animalele cu sânge roșu, când devin anemice, îndată ce dintr'o cauză ore-care au lipsa de fier; dacă însă planta îngălbentită o vom stropi cu o soluțiune diluata de sare de aer, îndată ea se va înveseli și va înverzii etc.

IOAN BERBERIANU
Farmacist

Tu ești...

*Tu ești atât de sus, o mult dorită,
Și ochii tei atîta de departe
Privesc o lume 'ntreagă umilită,
In cît de inima 'mî adînc zdrobită
Intregul univers 'mî te desparte,
Pierduta mea iubită!*

*Și totuși, când de doru 'mî e chemată
Icoana ta, în fața mea apare;
Dar nu pricep cum n'am murit o dată,
Atunci când inima mi-a fost legată
De-o umbră doară, care 'n veci răsare
Din lume depărtată!...*

*Dar nu știu care glas... o nebunie!...
Mi-a spus că veciea-î visul gîndirii:
Atunci va fi o dulce veșnicie
O moarte 'n care icoana ta vie
Va lumina pustiul stîns al firii
Și mintea mea pustie!...*

N. Mihăescu-Nigrim

CRONICA ȘTIINȚIFICA

**Planul orisontal fix
și invariabil în mare, neputînd fi
influențat de valuri.**

Sunt cestiuni, cari la prima vedere, par cu totul inabordabile și foarte dificile, ba chiar irealisabile; cu toate acestea secolul nostru a avut meritul să probeze și să confirme: **ca unde este probabilitate este și posibilitate**; fiind-că în acest timp s'a rezolvat problema, care a pus în uimire nu numai pe profani, dar chiar pe cei mai savanți omeni. Nu cred că este nevoie a numera invențiunile secolului nostru și progresul ce a făcut, știința în toate direcțiunile, fiind-că atunci articolul meu ar deveni prea lung, ci voi să arăt ca cestiunea ce notez este probabilă și prin

urmare posibilă ca un plan să rămăie orisontal fix în mare.

Pentru acesta voi cita un exemplu, ce l-am observat în urma de a fi început studierea cestiunei, ce pare irealisabilă la prima vedere. În timpul unei furtuni, cum des se întămplă pe Marea Neagră, și când valuri cât casa se ridicau pe suprafața ei, am observat o rață sêlbatică, care sta neconținut orisontal, lucru ce fie-care pôte observa aici și prin urmare, atunci am văzut că această cestiune este probabilă, deci posibilă și mă ocup mai serios de dînsă, când timpul îmi permite. Pentru că, dacă rața rămăie neconținut orisontală în valurile unei furtuni, de ce ôre vasul nu ar fi posibil să rămăie orisontal fix? Prin acest exemplu voi a departa încă de la început din spiritul cititorului îndoiala unei probabilități sau mai bine a unei posibilități și să mă urmez cu mai multa atențiune, de ôre-ce cestiunea ce tratez este din acele grele, din acelea ce par irealisabilă.

Sunt trei ani aprôpe de când mă preocupă acesta problemă, ce nu interesază numai știința și progresul, dar omenirea întregă, dând un nou avânt navigațiunei, scutind pe omeni de rēul de mare, și făcînd acest drum accesibil naturilor celor mai debile, măringd iuțela vaporelor și micșorînd consumațiunea combustibilului.

Intămplarea este cauza, care m'a făcut a mă ocupa cu această problemă, la care nici nu mă gîndeam mai înainte. Voind a mă convinge și în alt mod că principiul lui Archimede este incomplet, înt'o ôi, am profitat de o plôe mare, care a umplut în acelaș timp un butoiu și un vas de rufe, mai puțin adănc de cât butoiul.

Pentru acesta, am luat un pahar de sticlă, care avea o dungă, am pus apă într'însul pînă să se scufunde, și să acopere dunga în vasul de rufe, apoi

am luat acest pahar și l'am pus în butoiu care avea o adâncime de 5 ori mai mare, și am observat că dunga paharului rămâne afară, și prin urmare acelaș corp cufundat în acelaș lichid, cu dimensiuni diferite, pierde din greutatea sa cantități diferite. Dar în același timp, paharul era să se scufunde, și când îl scot, vîd că prezintă o rezistență ce provenea din adesiunea moleculelor apei ce se afla în pahar. Mai scufund din nou paharul cu gura în jos, apoi mai iau unu de aceeași formă pe care l scufund iar; pe fundul lor pui o scândură, d'asupra căreia așez o greutate, dar în urmă mai pui sub scândură al treilea pahar de aceeași formă, căci un plan se fixează prin 3 puncte, și vîd că scândura sta orizontală, agit apa din butoi, și vîd, că scândura nu și pierde orizontalitatea sa, și de aci îmi veni ideea că în mare se poate așeza un plan orizontal fix.

Combin un sistem de vase comunicante de tinichea, deschise, în partea inferioară iar în partea superioară închise și care să comunice sus între ele prin niște tuburi, de câte 25 centimetre; prin acest sistem facem ca aerul în câte-și trele vasele să fie egal comprimat, apoi atârnam de ele o greutate de 20 kilograme și le pui pe mare să vîd ce se va întâmpla. Experiența, deși nu a reușit pe deplin, dar mi-a indicat calea ce să urmez, și tot de odată că lucrul este posibil, de ôre-ce fundul vaselor rămânea orizontal când valul atinge numai în vas și oscila puțin când valul atinge două vase sau pe câte-și trele, de ôre-ce atunci ridică în sus două, și scotea o cantitate de aer.

Mai combin un alt sistem de vase la care aplic și totuși dată de paradoxa lui Pascal, și de data asta experiența nu a avut un rezultat definitiv, de ôre-ce vasele fiind de tinichea, îndată ce presiunea aerului s'a mărit vasul s'a spart, însă am putut constata că orizontalita-

tea era mai pronunțată de cât la prima experiență, deși valurile erau prea mari, căci o luntră n'a putut sta și a trebuit să fac experiențe la cheiul portului. Experiența trebuia făcută cu vase mai tari dar pentru această necesită un capital mai mare, prin urmare a trebuit a mă adresa la o persoană care dispune, și m'am adresat atunci Prințului Grigorie M. Sturdza printr'o scrisoare la care Domnia sa a avut amabilitatea a mă răspunde prin următoarea scrisoare:

București, 10 Ianuarie 1897

Domnule Petrară,

Abia astăzi am găsit câte-va momente libere pentru a răspunde la scrisoarea D-tale.

Ideia D-tale despre astâmpărarea valurilor prin aplicarea paradoxei lui Pascal, îmi pare bună, căci tot prin aplicarea acestei legi fizice astâmpără și plôia valurile mării, împiedecând prin presiunea sa verticală, mișcarea lor orizontală. Un corp gras, unt-de-lemn, versat pe mare, alină și el valurile în jurul unei luntri, fiind-că suprafața ce o formează deasupra apei, împiedecă libera mișcare a acestia pentru formarea valurilor; de unde rezultă, că să poți întrebuința aerul comprimat și în sensul orizontal pe suprafața mării. Totul atârnam de la o bună aplicare a acestor legi fizice.

De aceea cred că este bine să aștepti până voi veni la vară la Constanța, și atunci vom face împreună toate experiențele trebuitoare.

Primește, Domnule Profesor, incredințarea considerățiunei mele.

P-pe Gr. M. Stourdza

După cum se vede d-sa îmi aproba ideia și 'mă promitea a 'mă da ajutor a face toate experiențele ce necesită, însă vara când a venit, căci am așteptat apariția d-sale în Constanța, nu știu din ce cauze nu a mai găsit cu cale a mă ajuta. Poate că proiectul ce 'i-am prezentat nu 'i s'a părut realizabil.

De atunci studiez la intervale când timpul îmi permite și când câte un nou accident îmi atrage atențiunea posibilității rezolvării acestei probleme. Am modificat din nou proiectul, am adus noi ameliorări și atunci, anul acesta la 11

Maiu, am cerut Majestății Sale Regelui o audiență sau un ajutor de 1000 lei spre a continua experiențele. Audiența nu mi s'a acordat, iar petiția s'a recomandat serviciului maritim român, care 'mă cere un memoriu asupra acestei ces-tiuni. Am dat memoriul și pentru pre-sentarea lui am recipisa serviciului ma-rișim român sub No.

Ași publica și memoriul dar articolul a devenit deja prea lung și îl rezerv pentru altă dată, dacă va fi necesitate.

I. G. PETRARU.

GENESA ȘI FASELE
CERCVULUI LITERAR „OVIDIU“

al
Tinerimei Române din Constanța
de Domnul
PETRU VULCAN
Președintele Cercului „Ovidiu“

(Urmare)

Ideia alcătuirii «albumului» des-pre care am amintit mai sus nu s'a putut realiza încă din cauza lipsei de fonduri. Găsescă-se între noi un *Isus* și un *Cresus* și con-cretizeze ideia acésta întru cinstea neamului și a patriei.

Să sperăm însă, că vom avea și album.

Dar înainte de a ajunge să re-alizăm aceste mici beneficii, prin mijlocul *apelurilor*, să urmez pas cu pas povestirea mersului evolu-tiv al instituțiunei noastre.

Observând starea spiriritelor în epoca dintre 22 Decembre 1897 și acea care precedea prima serată literară dată de Cercul literar «O-vidiu» în Salonul Papaioti constat slăbirea entusiasmului din primele ședinte.

Mulțor li se pare ceva efemer, ceea-ce s'a lucrat până aci; deși acum încep ași da seamă de ceea

ce au dorit, totuși scepticismul do-mină toate fețele.

Pentru atâtea proiecte câte s'au pus la cale a se aduce la îndepli-nire, nu se vedea până aci pu-tința realizării nici uneia.

Trebuia pentru aceste înainte de toate un local, o mescuță, urmată de o călimară, însoțită de condeie, cernelă, hârtie sugătoare și câte al-te, ca scaune, lămpi și lumină.

Multe, multe trebuiau și nimic n'aveam, de cât proiectele pe hârtie cumpărată cu bani din casetă par-ticulară, a nu știu cui dintre con-frații noștrii, și cu dorințele în i-nimi neîmplinite am intrat în iarnă.

Cât pe aci alătura de confrății mei de luptă, să-mi pierd curajul și speranța ce'mi făurisem.

Dar o idee veni să mă sprijine, să sărim hopul jurat.

Am emis părerea ținerei unei conferințe literare, la care lucra-sem vre-o 2 luni de zile. Sărbăto-rile Crăciunului erau prea apro-piate, deși subiectul conferinței mele era tocmai acele sărbători, de care voiam să profit în folosul biseri-cuței noastre, să'i punem barem te-melia ideală.

Ast-fel confrății mei inimoși au hotărît ziua ținerei conferinței cu antre.

S'a alcătuit un program al se-ratei literare despre care am po-menit, s'au tipărit bilete de intrare cu prețul de 2 lei și 1 leu s'au lansat invitațiuni speciale către elita intelectuală din Constanța, s'a desemnat și un juriu de onóre și pentru toate acestea s'au lipit pe zidurile stradelor afișe uriașe.

Presa locală și cea din capitală, cu deosebire, a început să ne se-condeze serios mișcarea.

Multe jurnale cotidiene și reviste literare au vorbit de acest eveniment literar din Constanța.

Sala Clubului comercial de sub Hotel Panaioti s'a împodobit cu frunză și flori naturale în glastre, s'a luminat a giorno, iar d'asupra unei tribune atheniene domina divul poet *Ovidiu* patronul nostru, pictat pentru acea ocazie și de jur împrejur asortat cu frunză de brad.

De asupra mesei străluceau 2 sfeșnice bogate de argint.

Sala literalmente era plină de lume alésă cum nu se mai veduse până atunci la nici o conferință ținută în Constanța. Mulți ne mai având loc să stea nici în picioare a trebuit să plece.

Conferința mea: «*Despre nașterea lui Isus*» *legendele asupra acestui eveniment, concepțiunile filosofice precum și serbarea Crăciunului la toate popóarele creștine* presenta destule variațiuni în care stilul serios și cel comic alternând printre pagini hotărâse în auditoriu nu numai interesul de a asculta, dar și plăcerea ce'i procurase ascultarea spuselor mele.

În urma conferinței mele au declamat artiștii noștri confrăți: d-nii C. P. Demetrescu care a fost viu aplaudat în 4 declamațiuni consecutive, Parseghian și frații Ciurecu, de asemenea au avut momente de succes frumos din viața D-nilor.

Toți au muncit în acea seară fără deosebire. Nu s'ar fi interesat cine-va de propria sa casă, să o împodobescă, cum s'au interesat

membrii cercului Ovidiu, o zi întrégă să decoreze sala.

Lumea plecase într'adevăr satisfăcută și toți ne îndemnau uimiți de forțele noastre să mai repetim.

Veneratul domn G. Șerbănescu, zicea în urma acestei serate: «Poți bine nene, la așa ceva ași fi în stare să viu în toate serile».

Un ofițer și distins scriitor zisesse în seara seratei în auđul tuturor: «*Dómnne, acum poți slobozi pe robul tđu, că ochiul meł au vedut un început de ateneu în Constanța*».

În ceea-ce mă privește cu multă bucurie îmi voi aduce aminte în tot-deauna de seara triumfului nostru moral. Din seara aceea ne-am ales cu moralul înălțat și cu reputația stabilită în tocmăi ca un corp de armată în urma unui splendid triumf în potruva inamicului.

Produsul material net al seratei descrise a fost de lei 500, luându-se în vedere că intrarea generală era 1 leu și sala nu tocmăi spațioasă.

Din seara aceea entuziasmul se reaprinde în piepturile noastre și de astă-dată prinde rėdăcină.

Membrii noștri de aci înainte încep a se pătrunde de datoria ce'i incumbă sarcina de membru fondator.

Se cotiséză cu multă tragere de inimă, și plus fondul seratei ne hotărăște să avem curagiul în ședința de la 25 Ianuarie descrisă mai sus să vorbim de local, de mobilier, de apeluri, album, etc.

Asupra mobilierului voi deschide un parantez.

dul provenit din această reprezentare și destinat legatului cărților bibliotecii și completării de mobilier.

N-rul 7 și 8 al revistei «Ovidiu» va apare dublat și în semn de recunoștință către abonații noștri numeroși vom face să apară cu ilustrații privitoare la Sfintele sărbători. Textul ales va fi exclusiv rezervat acestor sărbători. Putem de pe acum afirma că numărul festiv de care vorbim, va fi o surpriză, atât pentru lumea literară cât și pentru toți ceilalți.

Ne vom îndeplini datoria de literați și de creștini convinși. Așa dar, d-nii abonați nu vor fi în posesia numerelor 7 și 8 de cât în ajunul Crăciunului în loc de 15 Decembrie ca de obicei.

Numărul dublu va costa 1 Leu.

Homo Homini lupus est.

Sau tradus în sensul articolului nostru: *Revistă pentru Revistă este lup.*

Nu-mi aduc aminte să fi existat revistă în Capitală, care să nu se fi luat de pâr cu contemporana ei.

E ceva putred în centrul mișcărilor literare, e ce-va fără simbură, lipsit de viață, ceea-ce determină pe literații noștri să nu-și respecte tarăbile.

Atacul din zilele trecute îndreptat în contra d-lui Ighel-Deleanu, chiar în redacția «Fóiei populare» al cărei director este, m'a hotărât să fac apologia revistelor, cari s'au hărțuit și au murit în toiul vieții.

«Viața» m'î aduc aminte, serioasa și satirica «Viața» a hărțuit pe străbuna «Carmen», nu cea actuală.

«Carmen» i-a ripostat și ambele au sucombat,

Aleluia.

«Povestea Vorbei» s'a hărțuit cu «Convorbirile literare», cea d'intîiu mai fragedă s'a îndoit ca trestia de vînt și a murit la întîiul an al vieții sale.

Amin.

«Adevărul ilustrat» se hărțuia cu «Lumea nouă literară», ambele au repausat întru Domnul.

Aleluia.

Acum în urmă, «Adevărul de Joi» și a arătat colții împotriva «Flórei albastre», iar acesta încruntându-se, «Puinl de Joi» cu cîda între picioare, cu urechile pleoștite, a amuțit pentru moment, dar nu se știe, mare'i Dumnezeu, meșter e dracu și miraculosă'i berea de la Carul cu bere, om vedea.

Inimicul și Flórea albastră încă trăiesc.

Să dea Dumnezeu.

Iar în ceia-ce privește cazul d-nului Ighel-Deleanu, adică cum am zice hărțuiala între «Fóia populară» și «Spre Ideal» sau Sofronie Ivanovici, e grav și foarte trist pentru sormană noastră literatură să ajungă a fi atacată n-ameađa mare ca în codrul Vlășiei, unde? în inima Capitalei.

Asta e rău și ceva putred.

Respectați-vă d-lor, că ați primejduit nu numai literatura, dar și sănătatea d-vóstră!

Atragem atențiunea asupra articolului eminentului nostru colaborator. Lt. M. D. Ionescu, de la școala superioară de războiu. Felul cum aprofundază d-nul Lt. Ionescu subiectele articolelor d-sale, care ne onorează revista, este demn de tótă lauda, pentru care noi îl felicităm cu tótă sinceritatea.

De asemenea facem atenți pe cetitorii noștri asupra art. «Prin Stepa Dobrogei», descrisă pentru prima órá în eulorile cele mai vii, cari alcătuesc un tablou desăvîrșit al naturii vii și mórte, în Dobrogea.

În curînd va apare un volum de poezii sub titlul: «Pontice» datorit penei d-lui Petru Vulcan, directorul acestei publicațiuni.

În «Pontice» se vor cuprinde cele mai alese bucăți cari au figurat în reviste de valoare, precum și poeziile inedite, scrise în Tomis, la țărmul Mării Negre. Volumul va fi executat artistic în atelierul d-lor Ilie M. Grigoriu și H. Vurlis din Constanța, unde se imprimă revista «Ovidiu».

POȘTA REDACȚIEI

F. Dumitrescu—Oftina. Vă rugăm a trimite lista și încașările. Numirea vă va sosi în curînd.

R. Alexandrescu—Mahmut-Cuius. Revista vi s'a trimis regulat. Am vorbit relativ la scrisoare.

Prietenilor sêraci: **Alex. St. Verulescu și Ar. M. Schor—Focșani.** Prietenii sêraci de mai sus, ne trimt următoarea scrisoare:

«Suntem doi prieteni sêraci aci și pentru economie scriem amîndoi într'o scrisoare... și vă rugăm să ne răspundeți, dacă publicați versurile trimise, sau... *conomie de geaba*».

Pentru public afirmăm cu tăria convingerei noastre, că prietenii sêraci de mai sus, care pentru economie și-au unit produsul talentului lor, într'un plic francat, nu sunt tocmai sêraci, după cum o spun.

Pentru Prietenii răspundem: sêrac e dracu, iar d-vostreă, care vă legănați ca doi prunci în brațele talentului, veți ajunge bogați.

«Din Heine» se va publica cu câte-va modificări, «Curg isvôrele» asemenea.

Maș trimiteți. Dar muncii cu multă răbdare și în curînd putem să ne întindem mâna pe arena publicității. Căutați cu multă băgare de seamă armonia în versificarea corectă, fără a denatura tonul natural al versului. Fără aceste însușiri, ori-ce

poezie nu valorează nici cît o proză din «Veselia» Cașaviliană.

C. N. Drăguț—Craiova. De astă-dată merge binisor, au sosit tîrziu, se vor publica treptat în numerile viitoare. Am primit și restul de 2 lei, îți mulțumim.

Ștef. Antonescu—Măsurat. Sincere mulțumiri pentru urările ce ne faceți. Suntem încântați că mișcările noastre culturale s'au resimțit în scurt timp ca un curent electric printre populațiunea dobrogenă. Primari, Notari, Preoți, Invetatori, rînduri rînduri s'au mișcat la glasul apostolatului nostru, întocmai ca frunzele codrului bătrîn la adierea zefirilor de primă-vară. Numêroșe cereri de abonamente primim la redacție, în fie-care zi, zicem și noi: «Cu Dumnezeu înainte, și să ne ajute turtora!...»

D-lui **Popescu**, dirigintele școlii mixte din Anadolehioiu. Răspundem prin rîndurile de mai sus d-lui Ștef. Antonescu, din Măsurat. V'am expediat tôte numerile după cerere.

D-lui **Gheorghiu—Techirghiel.** Directorul revistei noastre vă mulțumește pentru concursul dat, și vă noteză în inimă multă recunoștință. S'a trimis revista tuturor abonaților, împreună cu chitanțele de plată.

Cluzezu—Severin. În curînd vă vom trimite lista de abonament după cum ne-ați scris.

Am dori să vă încredințăm câte-va exemplare din prima publicațiune a Cercului Ovidiu «De la Români din Balcani **Anecdote și Snôve**» de domnul P. Vulcan, spre a se desface cu 1 Leu bucata, în folosul bibliotecii dobrogene. Ce ziceți?

Copuz—Gara de Nord. Așa e că a mers bine cu povestea? La locul de onore am citit-o cu mî mare plăcere.

M. T. Cafeneana Macedonia București. N'am auzit încă bubuitul «Pindului». Și ce nerăbdare m'a cuprins de ciripitul priveghetorilor codrului virgin!..

Vulpe

ABONAMENTELE LA REVISTA „OVIDIU”

Pe un an în țară	Lei 10.—	Pe 6 luni în străinătate	7.50
Pe un an în străinătate	15.—	Pe 3 luni în țară	3.—
Pe 6 luni în țară	5.—	Pe 3 luni în străinătate	5.—
Un număr	banii 50		
Un număr vechi	80		

Pentru veri-ce fel de anunț inserat în revista «Ovidiu» în spațiu de 10 linii, pe termen de o lună, se plătește 10 lei anticipativ. Pentru 3 luni 20 lei.

Rugăm pe onorații noștri cetitori, cari s'au pătruns de apostolatul nostru, să bine-voiască a înainta abonamentul pe adresa d-lui P. Vulcan la redacția revistei «Ovidiu», fiind cunoscute sacrificiile morale și materiale ce facem pentru ridicarea nivelului de cultură în Dobrogea.